

Spectacolul de teatru în postmodernitate

Radu TEAMPĂU

Rezumat: Lucrarea are ca obiective o investigare succintă a controversatei relații dintre postmodernism și modernism; o surprindere sintetică a procedeelelor specifice conceperii spectacolului de teatru în postmodernitate; o analiză a narativității spectacolului în epoca postmodernă care surprinde indicibilul și fragmentarea existențială; toate acestea prin prisma anunțatului sfârșit al postmodernității încă de la mijlocul primului deceniu al secolului XXI. Totodată, dincolo de observarea fenomenului în implicațiile sale teatrale, cercetarea își propune să creioneze decontextualizarea din spațiul scenic a teatralității și recontextualizarea sa în spațiul socio-politic. În concluzie, perspectiva situată dincolo de sfârșitul postmodernității din care este evaluată teatralitatea în postmodernism intenționează să evite gândirea partizană pe care o reclamă orice tentativă de a trata postmodernitatea.

Cuvinte cheie: modernism, postmodernism, postdramatic, teatralitate, multidisciplinar

Erotica scenariului. Despre construcția subiectului în teatrul postmodern

Alin-Daniel PIROȘCĂ

Rezumat: Fixați în cadrele culturii postmoderne despre care vorbea Lyotard acum mai bine de douăzeci de ani, asistăm la parcurgerea unui proces accelerat de neîncredere față de o consacrată valoare a lucrurilor. De fapt, neîncrederea a apărut pe fondul unei răsturnări radicale a modului în care eram obișnuiți să percepem valorile modernității. Începută în filosofie, căderea în desuetudine pe care o propune postmodernitatea se mărește precum o undă produsă de aruncarea unei pietre în apă. Teatrul nu a scăpat nici el de articularea postmodernă, iar subiectele sale au trecut, în mod inevitabil, prin filtrul reconfigurării postmoderne. În acest articol vom vorbi despre subiectul erotismului, încercând să ne conturăm teza pe susținerea ideii că sinteza comprehensivă a receptorului în raport cu performance-ul postmodern se întemeiază pe traiectul unei construcții a subiectului pliate pe identificarea unor indicatori. Privit ca un construct cultural, erotismul se elimină prin discurs și are nevoie de scenarii pentru a putea fi gândit. Întrebarea apare inevitabil: în ce măsură putem vorbi despre aceste scenarii în cazul performance-ul postmodern?

Cuvinte cheie: erotism, postmodern, corp, scenariu, transgresare

Postmodernismul - între realitatea obiectivă și impulsul artistic subiectiv. Însemnări în perimetrul artei sonore românești

Luminița MILEA

Rezumat: O incursiune în viața muzicală românească este oricând o plăcere, un moment de armonie, trăire și emoție. Dar tumultul vieții contemporane ne trezește din când în când la realitate, îndemnându-ne să-i luăm pulsul și cu obiectivitate să privim înspre viitor.

Postmodernismul, cu multiplele lui fațete, este într-un astfel de moment un subiect de reflecție, dată fiind forța cu care a atins nu doar latura artistică ci și cea comunicațională, producând mutații greu de imaginat în urma cu câteva decenii. Trecutul și viitorul aduse în prezent se înscriu într-o pendulare pe axa timpului, iar interferența între artă, știință și tehnologie se concretizează într-o entitate indestructibilă. Aducând utilul și derizoriul cotidian în relație cu frumosul și armonia acest fenomen s-a impus definitiv în sfera realității obiective, generând când conflict, când coexistență în relația creator – interpret – public spectator.

Cuvinte cheie: postmodernism, interferențe stilistice, creație muzicală contemporană, relație creator – interpret - public spectator

Hamlet Ex Machina

Ioana PETCU

Rezumat: Curente artistice nu se sting la o dată fixă și, chiar dacă ies înafara modelor, pot în continuare, vreme de decade, să supraviețuiască în diferite formule. Vorbim azi despre era postumanului sau a postdigitalului, însă încă se pot recunoaște repere sau metode de abordare venite din arta anilor '80. Care sunt urmele postmodernismului în regia spectacolelor din ultimii ani și cum se vede direcția românească în peisajul mai larg al teatrului de pe sau dinafara continentului european –acestea sunt cele două chestiuni cărora analiza noastră încearcă să le găsească posibile răspunsuri. Iar pentru a nu ne pierde prin multitudinea producțiilor, am ales să verificăm modalitățile de expresie ale teatrului contemporan pe un text ce transcende evii – Hamlet. Cum (mai) arată și ce se ascunde iar sub noile chipuri ale prințului care ne vorbește fără întreruperi, de secole, despre visele din somnul morții? – aceasta-i întrebarea de pe profilul hiertehnologizat al lui Hamlet *ex machina*.

Cuvinte cheie: William Shakespeare, Hamlet, Elizabeth LeCompte, Robert Lepage.

Câteva idei despre revenirea la cuvânt

Alexandra-Ioana CANTEMIR

Rezumat: În arsenalul de practici și metode folosite de artiștii postmoderni pentru a pulveriza convențiile rigide ale scenei, se regăsesc hibridizarea stilistică și tendința de a deteatraliza situația prezentată în context performativ. Deteatralizarea presupune accentuarea elementelor reale folosite pentru construirea spectacolului. Una dintre metodele folosite pentru aducerea realului pe scenă este metoda verbatim, care presupune documentarea, prin anchete, interviuri, cercetarea de documente pe o anumită temă, urmând ca materialul adunat să fie folosit (fiind supus unui proces de editare, din care ficționalizarea este preferabil să lipsească) pentru a se construi textul care va fi folosit în spectacol. Spectacolul *Can We Talk About This?* este reprezentativ pentru tipul de lucru ce caracterizează munca celor de la DV8 începând cu anii 2000, în care au început să-și îndrepte din ce în ce mai mult atenția spre situații sociale specifice, inserate în spectacole sub forma textelor bazate pe interviuri. Teatrul verbatim și teatrul-dans se intersectează, formând un nou gen hibrid, provocator, ancorat și mai puternic în realitatea imediată și, totodată, presupunând implicarea tuturor capacităților performerilor, încă de la începutul lucrului.

Cuvinte cheie: metoda verbatim, hibridizare, DV8

Spre un teatru hibrid

Cristina RĂDULESCU

Rezumat :Caracteristică transistorică, hibriditatea teatrului își găsește în postmodernitate teritoriul pe care își dezvoltă matrici asociative funcționale. Fie că operează la nivel formal, fie că izolează și autonomizează elemente de fond ori îmbracă reflexe ideologice, este cea mai valoroasă marcă a interdisciplinarității. Topologia artelor spectacolului, discontinuă și nestatornică, elimină raportarea univocă la deconstrucție și tehnofilie, oferind scursul compozit unei teatralități sincretice.

Cuvinte cheie: hibrid/hibridizare, postmodern, interdisciplinaritate, noi tehnologii, teatralitate

De la intelect la sentiment

Otilia HUZUM

Rezumat: La baza funcționării ființei umane stau cele două componente fundamentale: intelectul și partea afectivă. Ele nu se pot separa, ci converg către același scop, dar totuși nu se află în raport de subordonare reciprocă absolută. Extrapolând ideea la actor, putem afirma că punctul de plecare către creația artistică este reprezentat de gândire, imaginație, improvizație, totul realizat într-o organizare sistematic concepută, cu scopul apariției alerității. Personajul trebuie să prindă corporalitate prin intermediul trupului actorului, fără a putea distinge cât la sută reprezintă emoția artistului și cât la sută a personajului. Nici emoției personajului nu-i putem garanta puritatea, decât dacă vom considera reprezentarea prezenței un moment de adevăr scenic, dar nu unul de viață. Dacă ne gândim la cuvintele lui Peter Brook „jocul e sa joci”, comentariile vor rămâne deschise către multe variante de răspuns.

Cuvinte cheie: imaginație, sentiment, intelect, actor, creație, spectacol, personaj, percepție, emoție, comunicare

Reflexia unui dramaturg clasic în oglinda postmodernismului

Petronela-Ramona IACOBUȚE

Rezumat: Începând cu secolul XX, căutarile unei forme de teatru care să fie cât mai aproape de ideal s-au intensificat, iar implicarea activă a publicului a devenit o obișnuință. De asemenea, postmodernismul și-a ițit din ce în ce mai mult capul în montările scenice. Pentru noile generații de spectator, postmodernismul în teatru nu mai este un element de noutate și nici măcar atât de greu de digerat, întrucât atunci când crești în spiritual unei anumite perioade istorice îi asimilezi ușor trăsăturile care se reflect în toate aspectele vieții, atât cea socială, cât și cea culturală sau politică. O generație aparte din care s-a selectat și publicul pentru teatrul aflat sub imperiul postmodernismului este generația Y, generația celor născuți între 1980 și 1995. Pentru această generație, Shakespeare, de exemplu, poate fi și extrem de cool. Printre spectacolele care își revendică un Shakespeare modern, ajutate de proiecții video și de un fundal muzical extras din muzica pe care o ascultă astăzi tinerii, generația Y, se numără *Hamletul* de la Teatrul Național din Timișoara, regizat de Ada Lupu Hausvater, *Visul unei nopți de vară* de la Naționalul ieșean, regizat de Radu Afrim și *Hamletmachine* de la același Național ieșean.

Cuvinte cheie: postmodernism, teatru, Shakespeare, hamlet, generația Y

Fețe ale contemporaneității. Postmodernismul lui Romeo Castellucci

Cristi AVRAM

Rezumat: În acest articol se urmărește parcursul *postmodernismului* prin ochii și munca unui regizor contemporan – Romeo Castellucci. Întrucât acest curent este în plină desfășurare, definirea lui este improprie acum, dar câteva particularități ale acestuia pot fi distinse: fragmentarismul, eclecticismul, îmbinarea artelor, spargerea totală a convenției, performance-ul, instalația etc. Regizorul italian pe care îl avem în centrul studiului este unul dintre cele mai bune exemple ale direcției artei teatrale postmoderne. Prin lucrările sale de mare însemnătate se numără și trilogia ce are ca pretext epopeea *Divina Comedie* a lui Dante Alighieri. Prin analiza spectacologică a acestei producții se pot vedea aplicat trăsăturile curentului pe care îl dezbatem.

Cuvinte cheie: Postmodernism, Romeo Castellucci, Divina Comedie, Contemporaneitate.

Valențe postmoderne în teatrul lui Samuel Beckett. Așteptându-l pe Godot

Alexandra BANDAC

Rezumat: Postmodernismul este încă un reper pentru creatorii de teatru din întreaga lume. Greu de definit, acesta propune, după cum mărturisea și Umberto Eco, o viziune critică, ironică a trecutului, în contextul unui prezent devalorizat, lipsit de sens ori perspective. Relevantă ni se pare, în discuția despre *postmodernism*, scriitura lui Samuel Beckett, atât proza, cât și teatrul său fiind mărci ale schimbării de la mijlocul secolului XX. Am ales pentru analiză piesa *Așteptându-l pe Godot*, care deconspiră trăsături postmoderne, reperarea acestora reprezentând o mai bună înțelegere a textului, ce va facilita, pentru regizor ori actor, transpunerea scenică.

Cuvinte cheie: Samuel Beckett, *Așteptându-l pe Godot*, condiția postmodernă, *Nu Eu*.

Dansul contemporan între modern și postmodern

Beatrice VOLBEA

Rezumat: Ca ființe umane și artiști, ceea ce producem și chiar noi înșine suntem vizibil influențați de un ansamblu complex de procese care se desfășoară în jurul nostru, în timp, putând fi realmente considerați rezultatul lor. Acest principiu evolutiv se aplică, de asemenea, rolului deținut de expresia corporală în domeniul artelor, inclusiv în dansul dramatic și teatrul dramatic. Pe parcursul secolului XX, până în primul deceniu al secolului XXI, au apărut diverse genuri spectacologice „noi”, sub influența teoriilor și filosofiilor politice, sociale și culturale, de exemplu. Rezultatul a fost evoluția unei multitudini de forme alternative, susținându-se teorii revoluționare în domeniul dramatic și noi abordări ale spectacolului. Printre acestea, se regăsesc concepte ca teatru fizic, teatru total și teatru dans, toate privilegiind expresia corporală. Un aspect notabil al acestor modificări este faptul că, în toate aceste mișcări, se regăsește în mod frecvent ideea împărtășită a unei fuziuni între forme artistice diferite, incorporându-se dans, joc dramatic și alte elemente teatrale în procesele creative și rezultatele lor.

Cuvinte cheie: dans, modern, postmodern, contemporan

Estetică teatrală de la primele semne spre ecourile postmoderne

Silvian FLOAREA

Rezumat: În partea a doua a volumului *Arta teatrului*, George Banu remarcă esența dinamică a spectacolului, neexcluzând existența termenilor referențiali care îi structurează manifestările, în ansamblu. Autorul le numește „modurile de comunicare ce s-au impus în epocă”, moduri care pornesc de la un sens unitar acordat actului teatral. Acest sens, consideră George Banu, este afiliat unei estetici, pentru formularea căreia intervin determinări istorice specific teatrale, ori care provin din particularitatea fiecărei personalități.

Cuvinte cheie: estetică, spectacol, determinări specific teatrale.

Despre un drum construit pas cu pas

Anca Doina CIOBOTARU

Rezumat: Pe afișul Teatrului Luceafărul din Iași figurează o nouă premieră – *O poveste japoneză*, semnată de Irina Niculescu și John Lewandovski. Prin imagini de acuarelă și acorduri muzicale live, suntem invitați într-o lume a metaforelor. Povestea prinde viață sub ochii spectatorului; eroul își dăruiește respirația, bățile inimii, și îl determină să îl urmeze în călătoria sa inițiativă, să se bucure și să mediteze. Privesc ce se întâmplă pe scenă, cu ochii minții și ai sufletului; doar așa mă pot apropia de sensul spuselor Împăratului: „Să învingă cel ce luptă fără orgoliu!”. Nu e o simplă replică, e un fel de mărturisire; Irina și John au căutat izvorul, au luptat fără orgoliu, și își urmează drumul. Profit de șansa întâlnirii și lansez câteva întrebări; răspunsurile Irinei Niculescu sunt oglinda unui drum construit pas cu pas.

Cuvinte cheie: Irina Niculescu, John Lewandovski, teatru, marionete, regizor

Școala ca laborator

Vasilica BĂLĂIȚĂ

Rezumat: Experiența masterclass-ului susținut de actrița Roberta Carreri (Teatrul Odin, Danemarca) în cadrul Universității Naționale de Arte din Iași mi-a adus în prim-plan necesitatea laboratorului de teatru iscat din nevoia de a lăsa deoparte toate celelate preocupări, inclusiv pe aceea de a face „bine” teatrul. Laboratorul înseamnă a te lăsa purtat în liniște ca principiu activ al vieții, de alte de principii - ale mișcării scenice – redescoperind expresivitatea corpului ca formă și sonoritate. Înseamnă a uita tot ceea ce crezi că știi despre teatru și a devenit deja automatism; a te lupta cu mișcarea de tip cotidian, abandonând-o. Termenii tehnici care desemnează cele două tipuri de acțiune în scenă sunt „mișcare cotidiană” - unde creierul acționează conform și în virtutea automatismelor, și „mișcare extra-cotidiană”, unde creierul trebuie să depună efortul de a gândi și acționa în pofida automatismului. Elaborarea mișcării extra-cotidiene vine dintr-un exces/ risipă/potențare de energie la care se ajunge acționând conform unor principii. Acestea au fost redate cu minuție în dicționarul de antropologie teatrală redactat de Eugenio Barba împreună cu teoreticianul

italian Nicola Savareze, în urma unor experiențe de jumătate de veac prin confruntări internaționale ale teatrului/dansului asiatic și european

Cuvinte cheie: Eugenio Barba, Teatrul Odin, Roberta Carreri, masterclass

Hedda Gabler show

Diana NECHIT

Rezumat: Intertextual, eclectic, strident și parodic, deopotrivă, fără a opera un proces extrem de de-dramatizare a nucleului textual ibsenian, spectacolul *Hedda Gabler* semnat de Botond Nagy (Teatrul Național *Radu Stanca*, Sibiu) este o experiență nonconformistă care probează tendința generală a retranscrierilor marilor capodopere ale dramaturgiei universale, dinamitând percepția spectatorilor printr-un arsenal complex de influențe muzicale și cinematografice. Prezentat pentru prima dată publicului sibian în 22 februarie 2018, spectacolul *Hedda Gabler*, în regia lui Botond Nagy, este, după spusele regizorului, o instalație technopoetică orchestrată după convențiile unei incursiuni aproape psihedelice în imaginarul futurist al umanității ridică ștafeta receptării, cu atât mai mult cu cât artificiile utilizate de tânărul regizor creează un univers straniu atât de incompatibil, în aparență, cu nucleul fierbinte al acestei drame.

Cuvinte cheie: Henrik Ibsen, *Hedda Gabler*, Botond Nagy, performance, show